

Zápis

z obhajoby dizertační práce Mgr. Lucie Nečasové konané dne 26. 9. 2013
téma práce „Proměny lakandonské společnosti“

Přítomni: dle prezenční listiny

doc. RNDr. Václav Vančata, CSc

PhDr. Václav Soukup, CSc

Doc PhDr. Martin Soukup, PhD

PhDr. Barbora Půtová, PhD

PhDr. Petr Janeček. PhD

Doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc

Doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc

Doc. PhDr. Jiří Šubrt, Csc

Doc. Lubomír Tyllner, CSc

Předseda komise Doc. RNDr. Václav Vančata, CSc zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku

Školitel Václav Soukup, CSc představil doktorandku a seznámil komisi s uchazečkou a její dizertační prací. Uvedl skutečnosti o průběhu studia a představil taktéž jeho výsledky. Představil bohatou publikační činnost i přednáškovou kandidátky. Vyzdvihl spolupráci s nevládními organizacemi s UNESCEM a UNICEF a podílení se na rozvojových projektech na úrovni ministerstva. Ocenil skutečnost, že realizovala svůj výzkum sama. O kvalitě její práce svědčí její publikování ve španělštině.

Kandidátka seznámila přítomné se svou dizertační prací. Práce je teoretickou a empirickou analýzou. Lakandonové prošli odlišným historickým vývojem, nepracovali pro Španěly a identifikovali se s Mayskou kulturou. Jsou zajímavým případem pro sledování kulturních změn, ke kterým došlo až v průběhu dvacátého století. Hlavním cílem práce bylo dokázat, k jakým změnám došlo a poukázat na ně na jednotlivé rodině, zejména na problematice proměn role žen. Kandidátka prováděla terénní výzkum v letech 2008-2012 ve dvou vesnicích formou nestrukturovaných rozhovorů, zúčastněného pozorování a kresby. Dále podrobně popisuje co je obsahem všech čtyřech částí a předkládá hypotézy, které se částečně potvrdily.

Z jejího výzkumu vyplývá, že kulturní změny, ke kterým dochází, nejsou lineární. V oblasti obživy a technologií pronikly do celé společnosti, zatímco v rodinném uspořádání a náboženství jsou změny různorodé.

Poté oponent Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D. přednesl svůj posudek:

Sympatické je jak svou práci zužuje teritoriálně i časově, zamýšlí se, jestli je nutné pojednávat o vztahu k mayské kultuře ve vztahu k tématu. Teorie Georga Fostera je pojata velmi volně. Zásadní pro práci jsou bohaté teoretické zkušenosti. V otázce postavení žen doporučuje pro průkaznost tvrzení porovnat jednotlivé generace genealogicky. Kandidátka rychle dochází k hypotézám, aniž by dala dostatečný prostor argumentaci.

Otázky: Jak jsou v současném společensko-vědním diskursu přijímány teorie Rosaldové a Otnerové, z nichž autorka vychází? Co lze v lakandonských vesnicích považovat za veřejný prostor?

Shrnutí: jednoznačně pozitivní, v práci je spousta dat a je na ní vidět hodně práce a úsilí. Slabá je absence shrnutí a diskuze nad limity tématu, opakovaně se vyskytují některé informace, např. že ženy vyrábějí šperky. Důsledněji by měla být zpracována i bibliografie, která není jednotně zpracována. Ale práce jednoznačně splňuje požadavky a oponent jí doporučuje k obhajobě.

Posudek od Doc. PhDr. Zdeňka Uherka přednesla PhDr. Barbora Půtová, Ph.D.: komplikované téma související se sociální změnou, v práci chybí více informací k rodinnému životu a také k náboženství, dnes jsou Lakandonové protestanti a baptisté, neoperují mezi nimi i jiné církve? Platí opravdu v lakandonské společnosti přímá úměra bohatství a velikosti televizorů?

První část je zbytečně široce koncipována. Nej kvalitnější je část, která se týká proměny postavení žen. Práce je hodnocena kladně a s určitým váháním doporučena k obhajobě.

Kandidátka se vyjadřuje k vyplývajícím otázkám:

„Nakolik je relevantní široce pojatá první část (Mayové a španělská conquista)? Je důležité tyto skutečnosti uvést, protože práce vychází v ČR a ne každý se v problematice orientuje. Lakandonové se přímo na Mayskou kulturu odvolávali a vzhledem k ostatním kulturám byli v odlišném vývoji, protože nepodléhali Španělům.“

„George Forstera jsem zvolila na doporučení mého mexického školitele a ten mi doporučil číst část, která pojednává o skutečnosti, že technologie se mění rychleji.“

„Námitku, že by práci prospělo, aby se daly do souvislosti s postavením žen genealogické vztahy – ano rozpracuji.“

„Děkuji za doporučení, že diskusi by měl být vyhrazen větší prostor, věnuji jí celou kapitolu.“

„Ve společensko-vědním diskursu jsem použila zmíněné teorie, i když se už moc nepoužívají, protože se zdá, že zmíněnému modelu odpovídají, ale dochází k prolínání sfér, např. při prodeji šperků.“

„Jak je vnímán veřejný prostor? Neexistuje náměstí, veřejný prostor je tvořen institucionálně (nemocnice, škola, kostely) jedna vesnice má spojení autobusem druhá je u školy, vzájemně se ale nenavštěvují.“

Z druhého posudku

„Zda platí přímá úměra bohatství a velikosti televizorů a jaké artefakty si pořizují? Lakandonové demonstrují status i jinak, např. že mají hezky oblečenou ženu, nebo automobilem. Přímá úměra mezi velikostí televizoru a statusem, existuje. I když nemají signál v džungli, pořizují se třeba drahé telefony

„Artefakty - pořizují si třeba vrtačky, jen některá žena si k výrobě korálků může pořídit vrtačku, tím je rychlejší a víc může i vydělat.“

Doc. RNDr. Václav Vančata, CSc zahájil diskusi otázkou: „Do jaké míry se jedná o příbuzenské sňatky u Lanandonců?“

Kandidátka: „V minulosti žili relativně v izolaci a trpěli častým nedostatkem žen a praktikovali polygamii. Muži i preferovali vzít si ženy z vlastní rodiny, aby synové pracovali pro ně, byly i sňatky mezi sourozenci, otec s dcerou, dědeček s vnučkou. V současné době v důsledku působení evangelických církví je menší procento těchto svazků, ale zaregistrovala jsem rodinu, kde dcera byla zároveň jako druhá manželka.“

Doc. Vančata poukazuje na podobné případy v obecné antropologii (valaši, švýcarští horalé) bylo by zajímavé se podívat na modely z dvacátého století z Evropy a porovnat tradice. Dále obhájil první část práce, také považuje za nutnou pro celkové vyznění práce.

Doc. PhDr. Jiří Šubrt, Csc: „Mají specifický folklor, který by byl jejich? Pohádky, mýty, písně? Míněno z hudebního hlediska, mají nástroje?“

Kandidátka: „Mýty ano, ale teď se to ztrácí. Vyprávění je spíše turistům a antropologům, když se ptají. Není to předáváno tradičně, spíš občas ve škole.“

Vyhlášení výsledků tajného hlasování:

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsala: Mgr. Kamila Němečková